

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad:	30 Tachwedd 2021
Teitl yr Eitem:	Adroddiad Perfformiad yr Aelod Cabinet dros Oedolion, Iechyd a Llesiant
Aelod Cabinet:	Y Cynghorydd Dafydd Meurig
Swyddog Cyswllt:	Aled Davies, Pennaeth Oedolion, Iechyd a Llesiant

---

Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Derbyn a nodi'r wybodaeth yn yr adroddiad.

Y RHESYMAU PAM FOD ANGEN PENDERFYNIAD

Er mwyn sicrhau rheoli perfformiad yn effeithiol.

---

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Pwrpas yr adroddiad yma yw i ddiweddarau fy nghyd aelodau ar yr hyn sydd wedi digwydd yn y meysydd yr wyf yn gyfrifol amdanynt fel yr Aelod Cabinet dros Oedolion, Iechyd a Llesiant. Bydd hyn yn cynnwys amlinellu'r hyn sydd wedi digwydd yn erbyn addewidion Cynllun Cyngor Gwynedd 2018-2023; lle mae'r mesurau perfformiad arni; a'r diweddaraf o ran cynlluniau arbedion a thoriadau.
- 1.2 Hoffwn eich atgoffa bod yr holl faterion wedi eu craffu mewn cyfarfod rhyngof i, y Cyfarwyddwr Corfforaethol a chynrychiolaeth o'r Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant a'r Pwyllgor Craffu Gofal.
- 1.3 O ystyried yr heriau sylweddol sy'n parhau i'n wynebu yn y maes gofal yn sgil y pandemig, rwy'n falch o allu adrodd fod cynnydd wedi bod yn ddiweddar ar brosiectau blaenoriaeth yr Adran. Rhaid cydnabod fod 'na wastad fwy y gellid ei gyflawni, ond mae'n braf dechrau profi llafur y gwaith caled sy'n mynd rhagddo ar draws y maes ar y cyd gyda'n partneriaid.

2 PROSIECTAU CYNLLUN CYNGOR GWYNEDD 2018-2023

- 2.1 Isod, darperir diweddariad ar y prosiectau. Fesul prosiect nodir mewn tabl yr hyn wnaethom ni ddweud y buasem yn ei gyflawni erbyn diwedd Mawrth 2022. Mae statws gwyrdd yn erbyn y weithred yn cynrychioli ein bod wedi, neu'n debygol o gyflawni'r hyn a nodwyd erbyn diwedd y flwyddyn, neu'n fuan wedi hynny. Amlygir mewn coch yr agweddau na fyddwn yn debygol o fod wedi eu cyflawni yn unol â'n bwriad.

Cyswllt:
01286 679868
01286 679490

cabinet@gwynedd.llyw.cymru

2.2 Rhoddir eglurhad ar unrhyw weithred sydd â statws coch gan egluro'r rheswm pam nad ydym yn debygol o'i gyflawni, ac yna diweddariad ar rai o agweddau eraill y prosiect ble mae cynnydd wedi bod ers i mi adrodd i chi y tro diwethaf.

2.3 **Darpariaeth gofal addas a chynaliadwy i'r dyfodol** - rhaglen i fynd i'r afael â'r ffactorau a all effeithio ar ein gallu i barhau i ddarparu gwasanaethau gofal priodol i bobl Gwynedd.

2.3.1 Tabl 1

Ceisio deall "gwir gost gofal" er mwyn ystyried opsiynau posib ar gyfer ein trefniadau comisiynu gofal i'r dyfodol	
Sicrhau ein bod yn deall yr angen am ddarpariaeth gwelyau nyrsio yn y sir, a symud ymlaen gyda phrosiect Safle Penrhos er mwyn cyfarch y prinder ym Mhen Llŷn	
Gweithio tuag at gynyddu nifer y gwelyau dementia yn y sir ymhellach	
Ystyried a yw'n gwasanaethau cefnogol e.e. gofal dydd ac ysbaid yn parhau'n addas er mwyn cwrdd ag anghenion pobl Gwynedd, neu os oes angen i ni wneud rhywbeth yn wahanol	
Ystyried sut allwn ni wella addasrwydd ein hadeiladau darparu gofal wrth geisio cwrdd â mesurau rheoli haint ychwanegol.	
Cwblhau uned dementia pwrpasol yn Llan Ffestiniog, ond sydd heb allu agor oherwydd argyfwng Covid-19	
Cwblhau'r gwaith o adeiladu uned dementia ychwanegol yn ein cartref yn y Bermo	
Cwblhau addasiadau i'n cartref yn Nolgellau er mwyn medru cynnig gofal mwy pwrpasol ar gyfer unigolion ag anghenion corfforol dwys	
Cydweithio gyda chymdeithas tai Adra ar ddatblygiad Tai Gofal Ychwanegol ym Mhwillheli	
Ceisio adnabod cyfleon am ddatblygiadau tebyg mewn rhannau eraill o'r sir, gyda blaenoriaeth i ardal Dolgellau a Meirionnydd yn ehangach	
Cryfhau ein gwasanaethau sicrwydd ansawdd i sicrhau cefnogaeth ddigonol i ddarparwyr gofal i'w helpu i gynnal gwasanaeth o safon i drigolion Gwynedd.	

2.3.2 Nid ydym wedi gallu agor yr uned yn Llan Ffestiniog oherwydd problemau recriwtio nifer digonol o staff. Mae'r her o ran recriwtio staff newydd i'r maes yn bryder mawr ac adroddir ar gynnydd hynny yn rhan 2.5 o'r adroddiad hwn. Er bod cryn ymdrechion wedi bod yn barod i recriwtio staff i'r uned newydd, byddwn yn mynd ati unwaith yn rhagor i wneud popeth o fewn ein gallu i gynyddu ein capasiti staffio yn y Cartref fel bod modd agor yr uned yn ddiogel.

2.3.3 Er bod y gwaith o ddatblygu Tai Gofal Ychwanegol ym Mhwillheli yn mynd rhagddo yn unol â'r disgwyl mae llithriad i'w adrodd o ran ceisio canfod cyfleoedd mewn ardaloedd eraill yn y Sir. Yn benodol o ran Dolgellau, nid ydym ar hyn bryd yn gallu canfod lleoliad addas.

2.3.4 Rydym wedi llwyddo i gryfhau rhyw gymaint ar y gwasanaeth Sicrwydd Ansawdd ar sail dros dro, ond bid wedi ei wneud am gyllideb refeniw parhaol ychwanegol ar gyfer Ebrill 2022 er mwyn gallu cyflawni hyn yn llawn yn unol â chefnogaeth y Pwyllgor Craffu Gofal.

2.3.5 Cyfeiriais yn fy adroddiad diwethaf i chi ym mis Gorffennaf fod y gwaith wedi dechrau ar geisio deall yn well beth yw'r 'gwir gost gofal' yn benodol yn y maes Preswyl a Nyrsio. Mae gwaith wedi ei wneud gyda sampl o ddarparwyr ar draws gogledd Cymru er mwyn cymharu eu costau gyda model ariannu cydnabyddedig sy'n cael ei ddefnyddio ar draws

Cymru a Lloegr. Mae'r wybodaeth ddechreuol sy'n deillio o'r gwaith yma yn amlygu bwloch ariannol sylweddol wrth gymharu gyda'r ffioedd cyfredol sydd mewn lle gan awdurdodau'r gogledd. Mae trafodaethau yn mynd rhagddo gyda Llywodraeth Cymru ynglŷn â hyn a'r goblygiadau ariannol tebygol ar awdurdodau lleol.

2.3.6 Mae'r broblem yma yn cael ei amlygu yn benodol wrth geisio comisiynu gofal Nyrsio ers dechrau'r flwyddyn ariannol hon. Mae'r rhan fwyaf o gartrefi Nyrsio'r Sir bellach yn gwrthod ein ffioedd safonol ac yn mynnu ffioedd uwch. Er ein bod yn gwneud gwaith pellach a manwl gyda'r darparwyr annibynnol hyn, mae'r sefyllfa rydym ynddo ar hyn o bryd yn golygu fod ein costau yn cynyddu. Mae'r sefyllfa yn niweidiol hefyd i'n trigolion o ran gallu cynnig dewis eang o gartrefi gofal yn eu cymunedau. Mae'r risg ariannol hwn wedi cael ei amlygu gyda'r Adran Gyllid.

2.3.7 Ers i mi adrodd i chi ym mis Gorffennaf mae'r gwaith yn mynd rhagddo gyda'r prosiect i ail ddatblygu safle Penrhos, a chynhaliwyd yr ymgynghoriad cyn cynllunio yn ystod mis Tachwedd. Rydym yn ddiweddar hefyd wedi comisiynu ar y cyd hefo'r Bwrdd Iechyd arweiniad cyfreithiol arbenigol gan gwmni allanol. Bydd hyn yn rhoi eglurder i ni ar yr opsiynau gwahanol sydd gennym o ran modelau darparu posib fyddai yn ein galluogi i gael rôl uniongyrchol yn darparu gofal Nyrsio ar y safle.

2.3.8 Mae'r gwaith o adeiladu Uned Dementia ychwanegol yn ein Cartref Gofal yn Bermo yn mynd rhagddo ac yn debygol o fod wedi gorffen yn fuan. Hyderaf hefyd y bydd yr addasiadau wedi eu cwblhau yn Nolgellau yn fuan yn y flwyddyn newydd er mwyn gallu cynnig gofal pwrpasol ar gyfer unigolion sydd ag anghenion corfforol dwys. Rhagwelwn y byddwn yn gweld budd y datblygiadau i'n trigolion yn fuan yn 2022.

2.4 **Ail-ddylunio ein Gwasanaethau Gofal** – rhaglen i drawsnewid ein gwasanaethau iechyd a gofal ar y cyd â'r Bwrdd Iechyd er mwyn ymateb i anghenion gofal y Sir i'r dyfodol.

2.4.1 Tabl 2

Arfogi'r timau integredig (timau sy'n cynnwys staff gofal yn ogystal â staff iechyd) i allu cyflawni'r hyn sy'n bwysig i oedolion Gwynedd. Bydd hyn yn cynnwys edrych ar hyfforddiant priodol a dileu unrhyw rwystrau technolegol	
Dyfarnu cytundebau gofal cartref newydd ymhob ardal gyda'r nod o weithredu'r model newydd yn fuan yn 2022/23	
Cryfhau'r gwasanaeth Therapi Galwedigaethol, yn cynnwys datblygu gwasanaeth symud a thrin arbenigol i alluogi unigolion i fyw mor annibynnol â phosib	
Ychwanegu at y rhwydwaith o hybiau cymunedol sy'n cefnogi a chreu cyfleon i unigolion gydag anableddau dysgu drwy ddatblygu cynlluniau ar gyfer Canolfan Dolfeurig yn Nolgellau	
Ailagor ein hwb iechyd meddwl cymunedol ym Mhwlheli, yn dilyn iddo orfod cau yn sgil argyfwng Covid-19 ac edrych ar opsiynau i ddatblygu hybiau pellach ar draws y sir	
Edrych ar opsiynau i ddatblygu darpariaeth cefnogaeth emosiynol ac ymarferol i garfan iau ardal Arfon.	

2.4.2 Mae llithriad wedi bod yn yr amserlen o ran agor y tendr gofal cartref o ganlyniad i argyfwng Covid. Anelir erbyn hyn i agor y tendr ym mis Ionawr 2022, fydd yn golygu bod gan ddarparwyr gytundebau newydd erbyn yr Haf dilynol. Fel paratoad ar gyfer hyn, mae gwaith manwl yn digwydd i sicrhau cyfathrebu effeithiol gyda'r holl fudd-ddeiliaid. Yn ogystal, mae camau yn cael eu cymryd i sicrhau bod unrhyw adolygiadau o anghenion gofal pobl yn digwydd cyn bod y cyfnod trosglwyddo yn cychwyn. Cychwynnodd y gwaith o

hyfforddi staff i fedru gweinyddu meddyginiaeth ar y 1af o Dachwedd, a bydd yr hyn a ddysgir o brofiadau'r grŵp cyntaf o hyfforddeion yn werthfawr wrth lunio achos busnes cynhwysfawr ar gyfer anelu at sicrhau bod y gweithlu gofal yn ei gyfanrwydd yn meddu ar y sgiliau hyn.

- 2.4.3 Mae'r gwaith o ddatblygu'r model newydd o ddarparu gofal cartref yn parhau. Adroddwyd i chi yng Gorffennaf eleni fod nifer o dimau gofal cartref y Cyngor wedi symud i weithio patrymau shift. Mae hyn yn cynnig gwell hyblygrwydd i'r unigolion sy'n derbyn gofal a gwell sefydlogrwydd i staff. Gallaf eich diweddarau hefyd ein bod wedi profi enghreifftiau positif yn ddiweddar o ddarparwyr yn trafod gyda'i gilydd er mwyn sicrhau nad yw staff yn teithio'n ddiangen. Mae enghreifftiau fel hyn yn braf i'w gweld ac yn arddangos unwaith yn rhagor fod camau yn cael eu cymryd i symud yn nes at y model gweithio newydd.
- 2.4.4 Adroddwyd ym mis Gorffennaf ein bod wedi llwyddo i sicrhau cyllid parhaol i sefydlu Gwasanaeth Symud a Thrin arbenigol fydd yn cryfhau gwaith y Timau Adnoddau Cymunedol. Rydym bellach wedi penodi 4 swydd yn barhaol ac yn y broses o benodi'r 5ed swydd dros dro. Rydym yn ogystal wedi penodi dau hyfforddai Therapi Galwedigaethol fydd yn golygu ein bod yn datblygu'r gweithlu sydd angen arnom i'r dyfodol.
- 2.4.5 Roeddwn yn falch o adrodd y tro diwethaf fod yr Hwb Iechyd Meddwl Cymunedol ym Mhwlheli wedi ail agor. Rydym wedi bod yn edrych hefyd ar opsiynau i ddatblygu hybiau pellach ar draws y Sir. Mae ardal Caernarfon wedi ei adnabod fel ardal ble mae bwch mewn darpariaeth ataliol i oedolion, a byddwn dros y misoedd nesaf yn rhoi cynlluniau mewn lle ar gyfer ymateb i hynny.
- 2.4.6 Rydym yn ddiweddar wedi sefydlu hybiau lleisiant i bobl hyd at 25 oed yng Nghaernarfon a Blaenau Ffestiniog. Bydd y gwasanaeth yn cael ei ddarparu gan Gisda ac yn rhoi cefnogaeth emosiynol ac ymarferol i unigolion. Byddwn dros y flwyddyn nesaf yn cadw golwg ar y datblygiadau hyn, a gobeithio'n gweld effaith bositif y ddarpariaeth ar drigolion yn fuan.
- 2.4.7 Adroddwyd i chi ym mis Gorffennaf ein bod bron a chwblhau estyniad ar ein Cartref Preswyl Anableddau Dysgu ym Mhwlheli er mwyn ei gwneud yn haws i deuluoedd ymweld yn ddiogel yn sgil rheoliadau Covid-19. Datblygiad arall sydd ar y gweill fydd yn cyfrannu at ein rhwydwaith o hybiau cymunedol i unigolion gydag Anabledd Dysgu yw datblygu Canolfan Dolfeurig yn Nolgellau. Mae'r gwaith cynllunio yn mynd rhagddo, drwy drafodaethau efo'r Parc Cenedlaethol. Disgwylir os na fydd cymhlethdodau pellach y byddwn yn gweld y gwaith adeiladu yn dechrau Haf 2022. Tra bydd y gwaith yma'n digwydd byddwn yn gwneud defnydd o Neuadd Gymunedol Llanelltud ac adnoddau eraill dros dro er mwyn sicrhau darpariaeth yn yr ardal.
- 2.5 **Y gweithlu a recriwtio i'r maes gofal** - rhaglen i fynd i'r afael â'r heriau denu a chadw staff yn y maes er mwyn medru ymdopi â'r angen cynyddol sy'n debygol o godi yn y dyfodol.

2.5.1 Tabl 3

Adolygu trefniadau'r ymgyrch recriwtio diweddar #GalwGofal er mwyn ystyried sut fyddwn ni'n mynd ati i recriwtio i'r dyfodol	
Ystyried ein trefniadau cofrestru ac hyfforddi yn ogystal â threfniadau datblygu staff er mwyn cynyddu hyblygrwydd a chadernid yn y maes	

- 2.5.2 Mae recriwtio a chadw staff yn hynod o heriol ar hyn o bryd, ac mae'r prinder wedi arwain at anallu i ddiwallu'r holl alw sydd am Ofal Cartref mewn nifer o'n cymunedau. Er fod y gweithrediadau y cytunwyd arnynt yng Nghynllun y Cyngor yn symud yn eu blaen yn unol â'r disgwyl, mae'r problemau o ran recriwtio staff newydd a chadw gafael ar staff profiadol ar draws y maes gofal yn parhau. Mae'r trafferthion yn deillio o:
- Trafferthion recriwtio staff newydd i'r maes
  - Staff profiadol yn gadael i swyddi eraill o fewn y maes lechyd a gofal yn ehangach ac i sectorau eraill
  - Absenoldebau salwch yn uchel ar hyn o bryd
  - Effeithiau Hunan Ynysu
  - Y gweithlu'n flinedig gydag argyfwng Covid yn parhau.
  - Gofalwyr di dal wedi llosgi allan
- 2.5.3 Yn anffodus nid yw'r materion hyn am gael eu datrys dros nos gan fod rhai o'r atebion yn golygu buddsoddiad ariannol sylweddol, a newid canfyddiad pobl o'r maes. Er enghraifft, gwella telerau gwaith megis cyflog, a sicrhau fod cyfleoedd gyrfaol amlwg ac atyniadol ar gyfer ein gweithlu i'r dyfodol.
- 2.5.4 Adroddais ym mis Gorffennaf ein bod wedi adolygu llwyddiant ein hymgyrchoedd recriwtio diweddar. Er bod wastad cyfleoedd i wella deunyddiau a ffyrdd gwahanol o farchnata, credir fod yr ymgyrchoedd sydd wedi cael eu cynnal wedi bod yn llwyddiannus yn tynnu sylw unigolion at y cyfleoedd sydd ar gael. Ond er efallai yn denu unigolion i wneud y cyswllt cyntaf a dangos diddordeb, mae'r niferoedd wedyn sy'n llwyddo i gael swydd yn y maes yn y diwedd yn isel o gymharu. Mae amryw reswm dros hyn e.e. unigolion yn ail feddwl ar ôl deall mwy am y gwaith - ond tybir hefyd fod yr amser mae'n cymryd i benodi staff newydd i'r maes gofal yn cael effaith niweidiol o ran y niferoedd rydym yn llwyddo i'w penodi. Rydym ar hyn o bryd felly yn mynd ati i edrych ar ein prosesau penodi er mwyn sicrhau eu bod mor effeithiol ac addas a phosib. Un o'r newidiadau sydd wedi cael eu gwneud hyd yma ydi y byddwn yn anfon ffurflen gais a phhecyn gwybodaeth allan at unigolion yn ganolog (yn hytrach na fod hynny'n cael ei wneud gan y gwasanaeth / cartref gofal unigol), gan ddilyn i fyny wedyn gyda galwad ffôn er mwyn gweld os oes angen cefnogaeth arnynt i lenwi'r ffurflen gais. Bydd hyn yn ein rhoi mewn sefyllfa ble byddwn yn gallu tracio cynnydd yr unigolion sydd wedi datgan diddordeb gweithio yn y maes.
- 2.5.5 Y brif her sy'n wynebu darparwyr gofal ar draws y wlad ar hyn o bryd yw sicrhau ein bod yn gallu llenwi bylchau staffio ar y rheng flaen. Mewn ymateb i'r pwysau hyn rydym yn cynyddu ein hymdrechion recriwtio ond hefyd yn targedu i ddenu staff tymhorol sy'n gweithio yn y sector lletygarwch ac o bosib yn chwilio am waith yn ystod misoedd y gaeaf. Rydym yn obeithiol y bydd ein hymdrechion i ddenu staff ychwanegol dros dro yn ystod cyfnod y gaeaf yn llwyddiannus ac y bydd rhai ohonynt yn mwynhau profiad ac yn aros yn y maes yn y tymor hirach.
- 2.5.6 Rwy'n ddiolchgar i'r Cabinet ym mis Hydref y llynedd am gymeradwyo £765,00 o arian un-tro ar gyfer rhagor o staff gofal, ond yn anffodus mae trafferthion recriwtio yn golygu bod cyfran sylweddol o'r arian heb ei wario.

- 2.5.7 Rwy'n falch o adrodd fod pwysau sylweddol wedi ei roi gennym ar y Llywodraeth yng Nghaerdydd i'w dal i'r ymrwymiad maniffesto i fod yn sicrhau fod pawb yn y sector gofal yn cael eu talu'r Cyflog Byw. Credaf fod sicrhau hyn yn allweddol a'i fod angen sylw brys, ond ar yr un pryd dylid nodi mai'r pryder sy'n cael ei adrodd yn ôl i ni gan nifer o'n darparwyr gofal yn gyson ydi nad fyddai talu'r Cyflog Byw erbyn hyn yn ddigonol ar gyfer cadw eu staff profiadol a denu staff newydd i'r maes. Rydym yn grediniol fod angen Strwythur Tal Cenedlaethol yn y maes gofal a byddwn yn parhau gyda'n hymdrechion i fod yn sicrhau fod hyn yn un o'r blaenoriaethau cenedlaethol dros y cyfnod nesaf.
- 2.5.8 Mae gwella telerau gwaith staff rheng flaen y maes heb os yn un o'r prif agweddau sydd angen sylw, ond credir hefyd ei fod yn gwbl angenrheidiol sicrhau fod ein pobl ifanc yn ein hysgolion, colegau a thu hwnt yn gweld y maes gofal fel maes sy'n cynnig gyrfaeodd llewyrchus, pwysig a difyr. Rwy'n awyddus i weld sut y gallwn wneud mwy o ran hyn ac amlygu'r llwybrau gwahanol sydd ar gael yn y maes. Byddwn yn cynnal trafodaethau pellach gyda'r Adran Addysg ac Adran Economi, ynghyd a phartneriaid allweddol eraill, er mwyn ceisio symud y gwaith hwn yn ei flaen.

3. PERFFORMIAD

- 3.1 Prif fesur y **Gwasanaeth Pobl Hŷn, Anableddau Corfforol a Synhwyrdd** yw 'A wnaethom gyflawni'r hyn sy'n bwysig?' i'r unigolion sy'n derbyn ein gwasanaethau. Rydym yn ddiweddar wedi gweld dirywiad yng nghanran yr unigolion sydd wedi cyflawni'r hyn sy'n bwysig iddynt. Mae'r canran wedi gostwng o 78% i 72% o ran yr unigolion hynny sydd wedi cyflawni'r hyn sy'n bwysig iddynt yn llawn, ond cynnydd wedyn wrth gymharu faint sydd wedi llwyddo i wneud yn rhannol (19% i 24%). O'r rhai a adolygwyd yn ystod y cyfnod felly, mae hyn yn gadael 4% (sef 11 unigolyn ar draws y Sir) ble nad ydynt wedi llwyddo i gyflawni'r hyn sy'n bwysig iddynt. Noder nad yw'r mesur hwn wrth reswm yn cynnwys yr unigolion hynny sy'n aros i becyn gofal gychwyn.
- 3.2 Mae nifer o resymau gwahanol ac unigryw yn gallu bod pam fod unigolion ddim wedi llwyddo i gyflawni'r hyn sy'n bwysig iddynt, ond er mwyn ceisio gwella ac ymateb i fylchau mewn darpariaeth adroddir hefyd ar y themâu sy'n codi: oedi mewn gallu asesu a threfnu gofal addas i gwrdd ag amcanion personol, straen ar ofalwyr di dal, lleihad mewn cyfleoedd cymdeithasol, colli hyder, colli cyswllt gyda theulu a ffrindiau.
- 3.3 Ers i mi adrodd i chi yn y gwanwyn mae'r sefyllfa o ran y nifer sy'n aros i gael gofal yn eu cartref wedi gwaethygu, gyda chanran yr oriau nad oes modd i ni eu diwallu wedi codi o 2.43% i 6.95% erbyn hyn. Mae hyn o bryder mawr a gwelir fod y sefyllfa ar ei waethaf yn ardaloedd Llyn, Eifionydd / Gogledd Meirionnydd. Mae'r sefyllfa'n anodd iawn i unigolion a'u teuluoedd ac mae gennym ar hyn o bryd dros 100 unigolion ar ein rhestr aros. Hoffwn gymryd y cyfle i gydnabod a diolch i'r teuluoedd hynny sy'n cefnogi eu hanwyliaid yn y cyfnod anodd sydd ohoni. Hyderaf fod pob ymdrech yn cael ei wneud i geisio sefydlogi'r farchnad trwy dargedu ardaloedd penodol wrth geisio recriwtio mwy o staff, i fod yn rhoi sicrwydd i ddarparwyr annibynnol trwy gytundebau bloc hyd nes y bydd y trefniadau gofal cartref newydd yn ei le. Rydym hefyd yn gwneud pob ymdrech i flaenoriaethu lle mae'n bosib yr achosion hynny sydd gennym ar y rhestr aros sydd fwyaf argyfyngus.
- 3.4 Dengys y data hyd yma yn 2021/22 fod y **Gwasanaeth Anableddau Dysgu** wedi cyflawni'r hyn sy'n bwysig yn 74% o'r achosion a gofnodwyd. Yn y 26% achos arall, mae'r gwasanaeth wedi cyflawni'r hyn sy'n bwysig i unigolion yn rhannol. Does dim achos lle nad ydi'r Gwasanaeth wedi gallu cyfarch be sy'n bwysig i'r unigolyn o gwbl.

- 3.5 Mae dadansoddiad o'r rhesymeg tu ôl i'r data yn dangos mai'r rheswm pennaf nad oedd modd cyfarch be sy'n bwysig yn llawn ym mhob achos oedd yr effaith oedd cyfyngiadau Covid-19 yn ei gael ar unigolion, a'r cyfleoedd oedd ar gael iddyn nhw o ganlyniad. Ymysg y rhesymau oedd wedi eu rhoi oedd bod unigolion ddim wedi gallu mynychu cyfleoedd gwaith, gwasanaethau dydd, neu fynd ar wyliau oherwydd cyfyngiadau Covid-19 er enghraifft. Yn ystod y cyfnod lle roedd cyfyngiadau mwy llym mewn lle drwy'r Llywodraeth, roedd hyn tu allan i reolaeth y gwasanaeth mewn sawl achos. Yn ddiweddar mae'r gwasanaeth wedi gallu symud ymlaen i gynnig mwy o wasanaethau dydd a cefnogol yn saff, cychwyn rhai grwpiau nôl, a cefnogi unigolion i fynd ar wyliau ayyb yn unol â'u dyheadau.
- 3.6 Adroddais y tro diwethaf nad oes gennym fesuryddion perfformiad mewn lle ar gyfer y **Gwasanaeth Iechyd Meddwl**, a bod hyn yn rhywbeth sydd angen sylw gennym. Nid yw'r Gwasanaeth yn defnyddio system gofnodi gwybodaeth electroneg, sy'n llesteirio ein gallu i ddatblygu mesur perfformiad addas i fesur ein pwrpas, ac i dynnu gwybodaeth allan yn amserol. Mae'r Gwasanaeth hwn yn wasanaeth integredig sy'n cael ei arwain gan y Bwrdd Iechyd ac mae cyflwyno newidiadau i'r ffordd o weithio yn rhywbeth sydd angen digwydd ar y cyd. Er bod angen datrysiaid i hyn yn fuan er mwyn rhoi'r sicrwydd ein bod yn gwybod ein bod yn cyflawni ein pwrpas ac yn adnabod y cyfleoedd i wella, mae gwaith yn mynd rhagddo ar hyn o bryd yn edrych ar ddata sy'n cael ei gasglu yn y maes er mwyn gweld os oes modd ei ddefnyddio mewn modd fyddai yn gwella ein dealltwriaeth o berfformiad.
- 3.7 Pwrpas y **Gwasanaeth Diogelu** yw diogelu unigolion sydd ag anghenion cefnogaeth ac sydd mewn perygl neu'n dioddef camdriniaeth. Yn ystod y cyfnod diwethaf gwelir fod nifer yr ymholiadau diogelu wedi gostwng (108 o gymharu â 134 ymholiad). Er bod hynny'n dueddiad positif i'w weld, mae'r amser mae'n cymryd i ni ymateb i'r ymholiadau wedi gwaethygu - gostyngiad o 93% i 91% yn yr achosion ble rydym wedi llwyddo i ymateb o fewn 7 diwrnod. Gyda'r niferoedd ymholiadau wedi gostwng byddwn wedi disgwyl gweld y canran ymateb wedi gwella, ond deallaf mai un o'r prif rwystrau o ran gallu ymateb yn brydlon yw bod swyddogion yn disgwyl am wybodaeth yn ôl gan weithwyr ac mae arafwch ar hyn o bryd gyda'r achosion hynny sydd â chyswllt gydag ysbytai yn benodol. Deallaf hefyd fod gwaith yn mynd rhagddo i newid y ffurflen adrodd a chredir y bydd hynny'n gwella'r broses wrth symud ymlaen. Rwy'n gobeithio gweld y gwelliant hynny'n cael ei adlewyrchu yn y mesur perfformiad yn fuan. Mae dirywiad wedi bod hefyd o ran yr y mesur sydd gennym sydd yn nodi **o'r atgyfeiriadau amddiffyn oedolion wedi'u cwblhau yn ystod y flwyddyn, y canran lle mae'r perygl wedi'i rheoli**. Y prif reswm am hynny yw bod rhai unigolion yn gwrthod ymyrraeth neu fod yr adroddiad cau wedi ei llenwi'n anghywir.
- 3.8 Ffactor ymarferol arall sydd heb os wedi arwain at ddirywiad pellach yn y sefyllfa yn ddiweddar ydi'r lefelau salwch uchel yn y maes ar hyn o bryd. Gwelwyd cynnydd yng nghanran salwch staff Gofal Cartref y Cyngor o 7.2% diwedd Mai eleni i 12.5% diwedd Hydref. Mae'r sefyllfa wrth gwrs yn peri gofid i unigolion bregus a'u teuluoedd a gwelir hefyd ei fod yn cael effaith niweidiol ar rannau eraill o'r system. Yn absenoldeb diffyg gwasanaethau craidd megis gofal cartref mae staff y Timau Adnoddau Cymunedol yn aml iawn erbyn hyn yn gorfod defnyddio eu hunain fel adnodd i gefnogi unigolion. Hyn wedyn yn arwain at leihad yn y capasiti i gynnal asesiadau ar gyfer yr unigolion hynny sy'n dod i sylw'r gwasanaeth o'r newydd. Mae cwestiwn amlwg yn codi yma o ran be allwn ni wneud fel Cyngor i wella'r sefyllfa sydd ohoni a chefnogi staff sydd yn dioddef o sgil effeithiau amrywiol Covid.

- 3.9 Yn ddiweddar rydym wedi bod yn profi trafferthion i leoli mewn cartrefi gofal o ganlyniad i broblemau staffio, dwyster y gofal sydd ei angen ar yr unigolyn, statws COVID y cartref neu'r cartref yn ymgymryd â gwaith adnewyddu. Mewn ymateb i hyn ac er mwyn deall hyd a lled y broblem ac adnabod tueddiadau, rydym yn y broses o sefydlu trefn i adrodd ar restrau aros am ofal ar gyfer cartrefi'r Cyngor.
- 3.10 Un agwedd sydd angen i mi eich diweddarau ohono ac sy'n cael effaith sylweddol ar ein perfformiad ni a'r Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd mewn amrywiol ffyrdd, yw'r problemau sydd wedi bod ers uwchraddio fersiwn newydd o system WCCIS (*Wales Community Care Information System*). Mae'r system wedi ei phrynu yn genedlaethol ac mi rydym ni fel y rhan fwyaf o awdurdod eraill ar draws Cymru yn gwbl ddibynnol arni i gynnal gwasanaethau o ddydd i ddydd. Ers i mi adrodd i chi ym mis Gorffennaf am y trafferthion oedd yn bodoli, roedd gobaith gennym y byddai uwchraddio'r system ym mis Hydref wedi arwain at wella perfformiad y system ond yn anffodus nid yw hynny wedi digwydd. Mae'r mater yn cael sylw ar y lefel uchaf ac mi fyddaf yn eich diweddarau ymhellach o unrhyw ddatblygiadau. Rydym ar hyn o bryd wedi ein clymu i'r cytundeb cenedlaethol, ond credaf fod angen i ni ystyried ein hopsiynau yn ofalus ar gyfer y tymor hirach gan ac asesu goblygiadau rhai o'r opsiynau amgen sydd ar gael.

4. SEFYLLFA ARIANNOL/ ARBEDION

- 4.1 Ar sail adolygiad diwedd Awst 2021 rhagwelir y bydd yr Adran yn gorwario £1,370,260 erbyn diwedd y flwyddyn ariannol eleni. Mae'r ffaith nad ydym yn llwyddo i gyflawni rhai o'n prif gynlluniau arbedion yn cyfrannu'n sylweddol at y gorwariant hwn.
- 4.2 Mae adolygiad pellach yn mynd rhagddo ar hyn o bryd ac mi fydd canlyniad hwnnw yn rhoi gwell syniad i ni o beth fydd y sefyllfa debygol erbyn diwedd Mawrth 2022. Er bod 'na wastad dueddiad i adolygiad cyntaf y flwyddyn adlewyrchu sefyllfa heriol yn ariannol, gan fod 'na ansicrwydd bryd hynny am dderbyniadau grantiau sylweddol amrywiol, mae gennyf bryder ynglŷn â'r sefyllfa ar hyn o bryd a'r her sy'n ein hwynebu dros y flwyddyn neu ddwy nesaf.
- 4.3 Adroddais ym mis Gorffennaf fod y Cabinet wedi ail broffilio rhai o brif gynlluniau arbedion ar gyfer eu cyflawni yn 2022/23. Mae hyn wedi ysgafnhau ar y pwysau a'r disgwyliadau sydd ar yr Adran eleni o ran cyflawni arbedion, gan alluogi'r Adran i gael mwy o amser i sicrhau bod Model Gweithredu newydd yn cael ei wreiddio o fewn y timau.
- 4.4 Er hyn mae gwerth y targedau arbedion sy'n wynebu'r Adran yn 2022/23 yn mynd i fod yn heriol o ystyried y gwaith sylweddol sy'n parhau i drawsnewid gwasanaethau a newid y ffordd o weithio. I sicrhau fod gennym yr adnodd hwyluso trawsnewid sydd ei angen i gyflawni hyn dros y 3 i 4 mlynedd nesaf, mae ymdrechion yn mynd rhagddo ar hyn o bryd i ddefnyddio ffynonellau ariannu amrywiol. Mae cyrraedd pen y daith o ran hyn yn gwbl angenrheidiol er mwyn gwarantu fod y newidiadau sy'n digwydd yn strwythurol a diwylliannol yn rhai cynaliadwy i'r dyfodol.
- 4.5 Fel y gwyddoch mae'r cynlluniau arbedion sydd fwyaf heriol i'r Adran yn ymwneud â rheoli'r galw ar ein gwasanaethau, gyda'r gallu i gyflawni yn ddibynnol ar lwyddiant y gwaith o drawsnewid ein gwasanaethau gofal ac iechyd ar y cyd â'r Bwrdd Iechyd. Mae cyflawni hyn wrth reswm yn mynd i fod yn fwy heriol byth os byddwn yn gweld fod y galw'n

cynyddu'n fwy na'r disgwyl. Adroddir ar gynnydd y rhaglen hon trwy'r Flaenoriaeth Gwella 'Ail-ddylunio ein Gwasanaethu Gofal.

4.6 Rydym yn ddiweddar wedi derbyn grantiau unwaith ac am byth sylweddol gan y Llywodraeth sydd angen eu defnyddio erbyn diwedd Mawrth 2022. Hoffwn gymryd y cyfle i ddiolch i'n partneriaid am eu syniadau a'r cydweithio i baratoi rhestr o gynlluniau i wella ac adfer gwasanaethau gofal yn dilyn y pandemig. Er yn amlwg yn gwerthfawrogi'r ffaith fod arian ychwanegol yn cael ei roi i'r maes hwn sy'n helpu i ddelio a'r pwysau sy'n bodoli ar hyn o bryd, hoffwn bwysleisio pa mor allweddol ydyw i gael adnoddau ychwanegol ar sail barhaol er mwyn gallu ariannu rhai o'r newidiadau sydd wirioneddol angen eu gwneud yn y maes.

5. CAMAU NESAF AC AMSERLEN

Dim i'w nodi.

6.1 Barn y Swyddogion Statudol:

i. Y Swyddog Monitro:

Dim sylwadau i'w hychwanegu o safbwynt priodoldeb

ii. Y Pennaeth Cyllid:

Nodaf fod rhan 4 o'r adroddiad yn ymhelaethu ar risgiau ariannol yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesian, a'r risgiau ynghlwm â'u cynlluniau arbedion. Mae'r adroddiad yn cydnabod fod y targedau arbedion sy'n wynebu'r Adran yn heriol, eleni ac erbyn 2022/23.

Gyda'r Prif Weithredwr, rwyf wedi cyfarfod gyda'r Pennaeth i adolygu ymarferoldeb cyflawni'r cynlluniau arbedion yn 2022/23, ac ymhellach i waith manwl dilynol byddwn yn adrodd ar hyn i'r Cabinet yn y cylch cyllidebu sydd ar droed.

6.2 Barn yr Aelod Lleol:

6.2.1 Ddim yn fater lleol.

6.3 Canlyniad Unrhyw Ymgynghoriad:

6.3.1 Dim i'w nodi.
